

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hord
va vagy vidékre postán
küldve

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ES KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papírná-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bé-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A béke.

(E.) Megkötötték tehát a békét. Az ország egy egészségtelen, kínos vergődés után szabadabban lélekezik fel, mert azok, kik sorsát intézik, szánálták a bajt, mely visszaesést, kiszámíthatatlan károkat idézhetett volna fel állami életünkben. A napokban megkötött parlamenti béke ujjal is igazolta, hogy országgyűlésünk magas színvonalon áll, minden párton oly férfiak ülnek, kiknek szívében fekszik az ország sorsa és kik hivatásukat komolyan, lelkiismeretesen teljesítik. És itt nem teszünk különbséget a pártok között, mert amint nyíltan is hirdettük és valljuk, hogy a béke megteremtésében Bánffy és az általa vezetett szabadelvű pártnak jutott az oroszlánrész, ugy készségesen elismerjük azt is, hogy a kompromisszum létrejöttén hazafiasan, készségesen munkálkodtak az ellenzék vezérférfiai is. Apponyi gróf, Győry Elek, Eötvös Károly működését csakis elismeréssel fogadhatjuk, mert nekik is nagy részük volt abban, hogy ma már visszatért az állami kormányzat rendes kerékvágásába és az ország sorsa nyugodt, híg-

gadt megfontolással, a különböző nézetek mérlegelésével intézhető.

Hibát követnénk el tehát, ha a béke létrejöttét megteremtő mozzanatokról meg nem emlékeznénk, mert a béke sikerülése igazolta, hogy parlamentünk hivatása magaslatán áll, erőteljes és életképes; kellő komolysággal tudja mérlegelni azt, hogy a pártok közötti alkotmányos tusanak, az ellenvélemények respektálásának mezején meddig szabad menni, hogy maga az alkotmány ne veszélyeztessék.

És így a béke megnyugvással, örömmel tölt el, mert látjuk belőle, hogy nyugodt állami munkálkodásunk nincs veszélyeztetve, a mű, melyet harmincz éven át építünk, jó alapokra van fektetve, és összes, bár különböző elvű pártjainknak legfőbb, legszentebb hivatása az ország boldogulásán munkálkodni.

Legyen is úgy!!!

A 16. § módosított szövegezése.

A következőkben közöljük a bűnvádi perrendtartás életbeleptetéséről szóló törvényjavaslat új 16. pragmatikusának szövegét:

„A nyomtatvány útján elkövetett és az 1878. VI. trvez. 259. és 261. §§-ai szerint

büntetendő rágalmas és becsületsértés a királyi törvényszék hatásköréhez tartozik.

Ha azonban a rágalmas vagy becsületsértés az 1878. évi V. trvez. 262. 461. §§-ban meghatározott személyek, vagy nyilvános számadásra kötelezett vállalat igazgatója és tiszviselője ellen, és pedig az utóbbinak hivatalos tetteire vonatkozólag volt elkövetve, az esküdttbírósg ítéli.

Azokban az esetekben, melyekben az 1878. I. trvez. 264. §-a a valódiság bizonyítását kizárja, a nyomtatvány útján elkövetett rágalmas vagy becsületsértés mindig a királyi törvényszék hatáskörébe tartozik.

A 16. § immár módosított szövegének teljes megértése végett közöljük az 1878. V. t. cz. nek a 16-ik §-ban említett szakaszait, melyek így hangzanak:

259. §. Egy évig terjedhető fogházzal és 1000 forintig terjedhető penzbüntetéssel büntetendő a rágalmas: ha a rágalmaszó állításait nyomtatvány vagy nyilvánosan kiállított képes ábrázolat által tette közzé vagy terjesztette.

261. §. Aki más ellen meggyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó eseklményt követ el, amennyiben a 258. §. esete (rágalmas) fenn nem forog: a becsületsértés vetséget követi el és 500 forintig terjedhető penzbüntetéssel, ha pedig a meggyalázó kifejezést a 259. §-ban megjelölt módon tette közzé vagy terjesztette: 3 hona-

TÁRCZA.

A kóbor apród dala.

— Románéz. —

És járt vala várról-varra a gyermek,
Mint akit üznek, akit kivertek.
Kezében oly búsan pendül a hárfá,
S felelte, ha kérdték: mért lett oly árva.

„Oh! boldog időnek edes emléke,
Tündéri regének bútelí vége,
Bimbófadákra zord kora tél!
... Ne halljad a szómat, panasza ha kel.
Szelid volt, mint a galambja!

Bűnek mondott titkos szerelemnek,
Galamb szárnyán, melyet megüzennek:
Galamb a vivője, galamb a hozója,
Szerelmi sóhaj repülését óvja.
Szelid volt, mint a galambja!

Kis csőre, ha rezzent az üvegen már,
Vágyott utána, mint aki hirt vár.
Hogy félt, habozott! — Bocsássá — eressze?
Ám szárnya alatt a levelke: Szeretsz-e?
Szelid volt, mint a galambja!

Nem — nem! ... Szíve vonta, gyötörte
[szerelme.

Bontsa? ... Vágygyal minden sora telve.
A toll remegett is gyöngye kezében
Sleirtam — Ó monda: „Tied a szerelmem.“
Szelid volt, mint a galambja!

Kiserte szemével messze vidékre
Es óta imával, baj so! se érje,
S míg nézte a távot, kürt szava szólt lent,
Nem volt soha bűne, de összerezent —
Szelid volt, mint a galambja!

Jött ferje. — Óh jaj! — galambja megölve.
Solyom körömetől at és at volt verve,
Megtépve, repesztve a drága levelke!
Tündéri regének így lett kora vége.
Szelid volt, mint a galambja.“

És jár tova, várról-varra a gyermek,
Mint akit üznek, akit kivertek,
Kezében oly búsan pendül a hárfá,
S elmondja zokogva, miért lett ily árva.

J. Virág Béla.

A Petőfi-szobor leleplezése

Irta: Ürmössy Lajos.

Két szobor fog immár állani a Segesvár mellett vivő harcztéren: az egyik a ma is nagy gondozás alatt álló Scariatine orosz tábornok szobra, a másik a Petőfié. A multra fátyol van vetve, a két szobor békeségben fog egymás mellett, illetve egy csatatéren megállani.

1854. szeptember 28-án leplezték le a Bem golyója által elesett orosz tábornok szobrát. Schwarzenberg kormányzó, a Scariatine szobra leleplezését mentől fényesebben óhajtvá véghezvinni, mi végből meg-

hívta az ünnepélyre az Erdélyben levő összes csapatok főtisztjeit, meghívta a magyar protestánsok kivételével az összes egyházak főpapjait „kivánatos jelenet“ kifejezéssel, s azonkívül az ünnepélyt jelző átírata után három orosz tábornok is megjelent az ünnepélyre. A magyar egyházak azonban képviselve nem voltak, miután Haynald Udvarhelyre ment egyházi gyűlésre, s mentegető levél kíséretében kihuzta magát az ünnepélyen való megjelenése alól. A nagy ünnepélyvel leleplezett emléktáblán a következő irat áll:

„A hős császári orosz tábornoknak, a császár szárnysegédének s a taborkar főnökének, Scariatine Gacowlewits Gergelynek, aki Segesvárnál július 31-én 1849-ben egy ellenséges golyó által találva elesett, az egyesült hadak közös harca és diadala s Ausztria és Oroszország felséges fejedelmei barátságos szövetsége hálás elismerése emlékeül az erdélyi es. kir. hadtest.“

A tulsó oldalon az ennek megfelelő orosz felirat van két angyal közt, akik e szavakat tartják:

„Hűség, vitézség s feláldozás voltak a hős ékei.“

Különös véletlene a sorsnak, hogy az orosz tábornok halálát fiatal jegyese siratta. Petőfiét hasonlóan első sorban fiatal neje. Tulvilágon megszűnik az ellenségeskedés, a

pig terjedhető fogházzal és 500 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

262. §. A törvény által alkotott testületek, hatóságok vagy azok küldöttségi tagjai ellen, habár nem nyomtatvány által elkövetett rágalmasz vagy becsületsértés: egy évig terjedhető fogházzal és 2000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

264. §. Az állítás vagy kifejezés valódsága bebizonyításának nincs helye, és az meg a sértett fél kívánatára sem engedhető meg:

1. ha a rágalmasz vagy becsületsértés a 272. §-ban megjelölt személyek valamelyike ellen követetett el;

2. ha az állítás vagy kifejezés olyan esekeményre vonatkozik, mely csak a sértett fel indítványára vonható bünvádi eljárás alá, és az erre jogosított ilyen indítványt nem tett, vagy azt visszavonta;

3. ha az állított tényre nézve jogérvényes felmentő ítélet, vagy megszüntetési határozat hozatott;

4. ha az állítás vagy kifejezés a családi élet viszonyaira vonatkozik, vagy a női becsületet támadja meg.

272. §. Ha a rágalmasz vagy becsületsértés:

1. külföldi uralkodó vagy államfő ellen;

2. valamely külállamnak ő felségénél felhatalmazott követe vagy ügyviselője (chargé d'affaires) ellen követtetik el: a bünvádi eljárás, az illető állam, nagykövetek, illetőleg ügyviselőnek diplomáciai uton kijelentett kívánatára, hivatalból indítandó meg.

461. §. Közhivatalnokoknak tekintendők azok, kik az állam közigazgatási vagy igazságszolgáltatási, vagy valamely törvényhatóság, vagy község hatósági teendőjének teljesítésére hivataluknál, szolgálatuknál vagy különös megbízatásuknál fogva kötelezve; ugyisint azok is, akik az állam, törvényhatóság vagy a község által közvetlenül kezelt közalapítványoknál, kórházaknál, tébolydákban, mint felügyelők, orvosok hivatalnokok, vagy szolgák vannak alkalmazva.

A királyi közigazgatók szintén közhivatalnokoknak tekintetnek.

A Petőfi-szobor leleplezése.

— Saját tudósítónktól —

Hazánk legnagyobb lautosának, szabadságharcunk legendászerű hősenek, Petőfi Sándornak, szombaton, mult hó 31-én leleplezték le szobrát a segesvári vármegyeház előtti téren. Már e napot megelőzőleg készült egész Erdély ezen hazafias ünnepélyre, de részt vett azon Magyarország is. A haza minden oldaláról, a legtávolabbi helyekről is eljöttek véreink, és napokon át egyre-másra érkeztek a küldöttségek, melyeket Segesváron és a szomszédos Erzsébetvárosban alig lehetett elhelyezni. Az ünnepély napján pedig 10—15 ezer ember lepte el a szép, renyves fekvésű Segesvárt és a reánk nézve oly szomorú emlékü segesvári csatateret. A számos ünnepelő között impozáns képet nyújtottak a szomszédos vármegyék székelyei, kiket Ugron Gábor hozott és kik megjelenésükkel nagyban hozzájárultak az ünnep fényének emeléséhez.

A tulajdonképi szoborleleplezési ünnepet a fehéregyházi honvédelem-szobor leleplezési ünnepélye előzte meg.

A kormányt képviselte Sándor László főispán; az erzsébetvárosi ev. ref. egyház küldötte Zayzon János lelkész. Az 1848—49-es honvédegyelet központi elnöksége nevében Mikár Zsigmond; a székely-keresztúri állami iskola tantestülete és a tanító-képző intézet tanári kara; Pozsony város képviselőiben Brolly Tivadar; a pozsonyi Toldi-kör és jogakadémia képviselőiben Vutkovics jogakadémiai tanár; Gyergyó-Szent-Miklós képviselőiben Köllő Ignác; Kolozsvár város képviselőiben Albach Géza polgármester és Esterházy László főjegyző; a kolozsvári 48-as honvédegyelet Szabó Sándor vezetése alatt; a Torda-Aranyosmegyei 48-as honvédegyelet képviselőiben Veres Károly; a Budapesti Újságírók Egyesülete; Cziklay Lajos; az országos történelmi ereklye-múzeum képvise-

lője Deaky Albert; Arad szab. királyi város Salacz Gyula; országos középiskolai tanár-egyesület; dr. Szuppán Vilmos; Udvarhely vármegye képviselőiben Jakab Gyula; Arad vármegye Szathmáry Gyula; Petőfi önképzőkör (ev. ref. koll. önk. köre); Székely-Udvarhely Fejes Áron; Maroszeki honvédegyelet Bihari Sándor; Magy. kir. tud. akadémia Gyulai Pál, ki egyszersmind a Kisfaludy-társaságot is képviselte; erdélyi ev. ref. egyházkerület Szász Gerő; Fogarasmegye Bocskor Ádám; magyar történelmi társulat dr. Szádeczki Lajos; Budapest székes főváros Rózsavölgyi Gyula tanácsos; országos függetlenségi Kossuth-párt Ilyes Bálint; brassói magyar kaszinó Orbán Ferenc; Torda-Aranyosmegye Beteg Miklós; Szathmár város Körösmezey Antal; márosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társulat Bedőházy János; Háromszék vármegye; aradi 48-as honvédegyelet; Csíkmegye Mihály Ferenc; Debreczen várost Oláh Károly és a márosvásárhelyi kollégiumot Horváth József képviselte. Tordáról körülbelül ötven fonyi küldöttség jött.

A Nemzeti Szövetség képviselőiben az aradi N. Sz. elnöke, Institorisz Kálmán főjegyző és a brassói N. Sz. elnöke Moor Gyula főesperes, Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város köldöttsége, vezető Sebesi Ákos; Erzsébetváros szab. kir. város, vezető Trajanovics János; E. M. K. E. küldötte Sándor József; Alsó-Felér vármegyét Timár Károly, Batta Bertalan, Gáspár János, dr. Farnos Dezső és Árpád, dr. Ebergényi Sándor és Málnási Domokos; Nagy-Enyed városát Sombory Sándor, Székelyhidú Ödön és Incze Samuel; a nagyenyedi Bethlen-kollégiumot Lázár István és Fogarasi Béla tanárok képviselték.

A küldöttségeken kívül ezrével érkezett a székelység Ugron Gáborral élén. Az erzsébetvárosiak és ott elhelyezett vendégek reggel érkeztek és indultak Fehéregyházra az emlékoszlop felavatásához.

két hős lelke ott elbeszélhette egymás sorsát.

Bem Marosvásárhelyről ment Segesvár felé négy kocsiával, hogy kis seregével találkozzék. Hét segédevel ment, az elsőben maga ült Lőrinczi József századdal, az utolsóban Kurz Antal titkára Petőfivel. A napokban kerestem fel Kövály László történetésünket, aki 48—49-ben haditudósítói szerepet vitt, minden körülményt jegyezve: a 78 éves tudós most is ifjú erőben van s úgy emlékszik mindenre, mintha tegnap történtek volna az események. Azt mondta, hogy midőn Petőfi meglátta őt, megállítá kocsiját s hívta, hogy üljön fel. Az akkori demokrata szokás szerint tegeztek egymást. Petőfin könnyű nemzetőri ruha volt, kard, semmi fegyver oldalán. Kövály kérdezte, hogy nem szándékozik-e részt venni az ütközetben, miután fegyvere nincs? Petőfi azt mondta, ezuttal csak szemlélő akar lenni. Ezzel elváltak, miután Kövály nem ült fel a kocsira. Bem a Marosvásárhelytől nem messze fekvő kis székely mezővárosban, Székelykeresztúrt találkozott Dobai ezredessel s ötezer emberrel, 11 ágyúval Segesvárnak ment jul. 31-én.

Közeledtére az oroszok Segesvár előtt állást foglaltak, 20 ágyút a marosvásárhelyi, 8-at az udvarhelyi országútra helyeztek. Az ütközet az utolsó osztályllyal kezdődött,

jobb szárnya erdős hegyoldalon, cenztruma az országúton feküdt. Amint Bem Hejasfalváról kijöve erejét bemutatá, Lüders orosz fővezér azon véleményben, hogy az aránytalan kis sereg demonstrál s a főszereg Marosvásárhely felől jön: a vezényletet Iwin altábornagnak adta át, maga a vásárhelyi utra szaguldott. Az orosz előőrök Fejéregyházát feladták, Bem átnyomult, jobb szárnyát a falu felé, cenztrumát az országútra, a balt a völgy gabnaföldeire állítá fel.

Az ütközet delelőtt 11 órakor kezdődött. Lüdersnek meghozák, hogy Vasárhely felőli felelme alaptalan, erejét innen is áthozá. Bem az oroszok balszárnya által tartott magaslátot akará minden áron elfoglalni, de nem sikerült, csakis Scariatine tábornokot lövé ágyugolyó által le. A parányi sereg az orosz 28 ezer emberével szemben esti het óráig huzta el a csatát. Azonban a székely ágyúk kinelegedtek, nem lévén mivel felváltani, a cenztrumon négy elpattant, négy század ulánus es kozákság a jobb szárnyra veté magát s azzal az ütközetnek vége volt.

A sereg felbomlott, Bem lovát ellövék, kocsijába ült s úgy menekült. De kocsija feldőlt, ekkor — az újabb adatok szerint — gyalog futva, szembe találkozik lengyel lovasokkal; átszól nyai nyelvükön hozzájuk, hogy adjanak utat menekülésre, azok hagyttak futni s így jutott az ut melletti mo-

csárba, hová beveté magát. Szerencséjére az est beállt, a futókat leplevel eltakarta, négy Vilmos-huszar visszajött, holttestét keresek és őt magát találtak meg.

De nem találták Petőfi Sándort, a magyar Berangert, a nép szabadsághalnokát! . . . Kövály azt mondta nekem, hogy miután Petőfi nemzetőri ruhában, szekérral ment az ütközet tájára, ugy bizonynyal ezen próbált menekülni, mert gyalog oly hosszat nem futhatott volna. S csak midőn látta, hogy menekésre ily uton bajos gondolni, ugorhatott le a szekérről s rohant a törökbuzák felé s érte ott a halált hozó fegyver. Gyalog nézte Fejéregyházáról a csatát, mely amint egyszer felbomlek, ő is Bem példájára szekérbe ülhetett. Hol az ut Fejéregyházáról Hejasfalvának, a hegy alá kanyarodik s emlékoszlop emelésére oly szép rét-ség van, a hegyre akart felkapni. Dános felé, a hegyoldalon törökbuza zöldelt, itt vérzett el, kozákok fegyverétől. Ezen ütközetben résztvett honvédtiszt évekkal ezelőtt azt írta a lapokba (elhalt ázóta), hogy ő látta, midőn Petőfi egy lökényelen állva menekült a lovon ülőbe kapaszkodva, míg végre így kiáltott volna fel: „Engem az Isten sem ment meg!” s azzal leugorva, a törökbuzák felé futott, ahol halálát lelte. Más régi honvédek másként adják elő az esetet, abban azonban mindnyájan meg-

A fehéregyházi szoborleleplezés.

Fehéregyházra egész 10 óráig folytonosan érkeztek a különvontok, amelyek százával és ezreivel szállítottak az ország minden részéből a közönséget.

Az ünnepélyt Sándor László főispán, mint a kormány képviselője nyitotta meg, ismeretve a szoborbizottság megalakulását és a szobor felállításának történetét.

Ezután a székelyudvarhelyi dalárda elénekelte a himnuszt, mire Szász Gerő volt 48-as honvéd, kolozsvári ev. ref. főesperes tartott magas szárnyalású, gyönyörű beszédet, amelyből kiemeljük a következő szép részleteket:

„A mi édes hazánk, Magyarország megalapítása második ezer esztendejének elsőjét nem ünnepelnék méltóbb helyen, mint itt, ezen a téren, melynek minden porszeme, minden göröngye, a levegő-ég, melyet beszivünk, az illat, mely gyönyörbe ringat, a fölöttünk kiterjesztett mennyboltozat, a mult idők megszentelt emléke és a hálás kegyelet élő bizonyága a mi édes hazánk, Magyarország függetlenségének, önállóságának, szabadságának, kiuntott véreinek, annak vértanúságának, mely eget kér, követel.

Ezen a téren, ebben a pillanatban, Magyarország szíve dobog. Magyarország nem geográfiai fogalom. Magyarország határait nem a Kárpátok égbenyúló bércei, nem Erdély sziklái teszik. Nem a fejedelmi Duna, nem a szilaj Tisza, nem a mi Marosunk, Szamosunk völgyei, nem a magyar Alföld rónasága. Szépek ezek, fölségesek. Irigylitőlünk a szomszéd, a barát és ellenség, irigylitőlünk egész Európa. Ezeket elveszi tőlünk a tatárjárás, elseperheti a felhőszakadás, vihar bömbölése, romokba söpri a földindulás. Országok születése, országok fennállása, öröklése más világrend törvényei alatt állanak. Ezeket a törvényeket világi hatalom nem adhatja, nem korlátozhatja, el nem veheti. El nem vehetik, mert ezek népünk szívében, lelkében, erkölcsében, jellemében, lételének föltételeiben gyökereznek. Ezek

lelki szükségek, örök emberi törvények, melyek, mint az Ur szelleme a vizek fölött egykoron, ott lebegnek a romok is, soha el nem multható örökkévalóságában, diadalukat ünneplik a leggyászosabb sirhalmok fölött is.

Ezért dobog ma össze minden magyar szív, ezért van e pillanatban velünk egész Magyarország.

Ez a mi történetünk e pillanatban.

Hosszu, fáradhatlan kutatás után tudtuk meg, hol ringott bölesője, soha sem fogjuk megtudni, hogy itt, vagy ott pihennek-e elhalt porai annak a nemzeti szentnek, ki nek emléket lesz hivatva megőrizni e szerény szobor.

A segesvári mező nem a vég, hanem a megdicsőülés kezdete — fejezte be beszédét a szónok. Nem kripta, hanem Pantheon. Templom, melyben egész Magyarország leborul és áldja azok emlékét, akik vértüket ontották érte.

Mi, akik veletek egy sorban küzdöttünk, de akiknek a gondviselés megengedte, hogy a vérségben, az azóta felüött nemzedékekkel együtt leborulhassunk megszentelt emlékeitek felett, mi lelkesedéssel hirdetjük a világ négy tája felé, hogy bár még igen sok kívánni való van hátra, de ma már a ti vértetek árán, a ti sirhalmotok felett új életnek indult, boldogabb haza zárta neveteket szívébe. Mig egy vértanu lesz, mig egy magyar fog élni ezen a földön: a ti emlékeitek élni fog.

Sírotok felett lengjen béke! Ez emlék felett örködjék a kegyelet! Hazánk felett a nagyság, a dicsőség és hazaszeretnek áldásai láttassanak meg újabb esztendőig. Áldás megdicsőült emlékeiken.

Szász Gerő beszéde után ismét Sándor László főispán lépett az emelvényre és átadta a szobrot Lendvai főszolgabírónak.

Végül a temérdek koszorút helyezték el az obeliszken.

Tizenegy óra után ért véget a fehéregyházi ünnepély s ekkor indult vissza Segesvárra az ezrekre menő nagy közönség.

A Petőfi-szobor.

Petőfi szobrát a segesvári új vármegyeház előtt állították fel. Köllő Miklós mintázta és készítette a szép szobrot, amely méltó a költőhöz, akinek emelték, és a szobrászhoz, aki faragta. A szobor a nagy hantost honvédtiszti egyenruhában ábrázolja, baljában kardját tartva.

Az ünnepély déli 12 órakor vette kezdetét. Itt is Sándor László főispán, a kormány képviselője, nyitotta meg az ünnepet, majd a székelyudvarhelyi dalárda után Bartók Lajos mondott ünnepi beszédet, amelyből a következő részeket közöljük:

„Gloria victis!

Dicsőség a legyőzötteknek!

Ti győztetek, akik elestetek!

S Tied az örök dicsőség nemzet ébresztő költője, nép talprariasztó dalnoka harc előtt, bajtársuk a csatatéren, osztályosuk a halálban, közös sirban, föltamadásban, halhatatlanságban!

Nem Petőfi dicsősége öregbítéséről, hanem a nemzetéről van szó. Szobor és ünnep már ahhoz nem tehet. Taroljon az idő körülünk mindent pusztává: Petőfi neve oly magasságban fog emelkedni Európa nagy nemzetei előtt, mint Pompeius oszlopa az afrikai sivatagon.

Igen, ez ünnep magasztossága onnan, hogy nem egy költő dicsőségét növeljük, a nagy szellem nagy tettei emlékét emelte örök érzezből: hanem egy egész nemzet, az ezredéves magyar haza büszkesége ragyog föl a mai ünnepen, tudatában annak, hogy a mult nyugat több ezeréves története lapjain a legtündöklőbb alakok közt a legelső sorban ott ragyog a mi Petőfi Sándorunk, aki itt halt meg s itt áll halhatatlansága jelképében.

Nem, nem a fia Petőfi dicsőségének: az anyanemzetnek örömnappja ez. És lelkesült örömmünk a legmagasztosabb ünneppé varázsolja a hely, hol a nagy ember szentelt emlékének áldozunk.

Idefönn „áll egy szobor, magas hegy tete-

egyeznek, hogy halálát ott lelte. Én kizárólag a Kőváry véleményét mondtam el, a sok ellentétes véleményt felsorolni — biztos pozitív adat nélkül — ok nélkül valóság. Nyilatkoztak elegenden, a csallhatatlanságot senki nem vindikálhatja magának.

Öt-hatszáz fogoly esett ugyan Bem hadseregéből az oroszok kezébe, de ha Petőfi köztük lesz, előbb-utóbb kitudódott volna!... Épp így az is, ha menekülése sikerül. Tehát az ütközetben lelt halála bizonyos. Kőváry, mint hadi tudósító, két napon rá az ütközet után kiment a csata színhelyére, hogy nyomozzon valamit Petőfi után és tanulmányozza az ütközet terét. Azt mondta nekem, hogy az ütközet helyén találkozott két idős székelyvel, hozzájuk lépett s kérdezte, hallottak-e valamit Petőfi nevééről?... Hogyne? mondták azok, híres költő volt. Ekkor kérdé tovább Kőváry őket, vajjon hol eshetett el Petőfi? Azok azon helyre mutattak, mit fennebb jeleztünk, azt mondták, hogy ők már tegnap hallották itt, miszerint „egy fegyver nélküli író is elesett, csomó írás leve körülötte szórva.“ Kőváry tovább kutatott, de semmi nyomra nem akadva, ott hagyta a szomorú helyet.

Évekkel ezelőtt mozgalom indult meg, hogy felássák az elesettek sírdombjait, hátha még felismernék Petőfi földi maradványait; maga Jókai is nyilatkozott, hogy az ásatá-

sokra lemegy, mert ő koponyájáról is felismerné Petőfit. De a terv dugába dőlt, felülkerekedett a halottak iránti kegyelet, hogy ne szórják össze-vissza csontjaikat. Még két hír hatott idegesen a közönségre, midőn egy szász atyafi nyilatkozatát kolportáltak a lapok, aki a sirások közül való volt s azt állítja, hogy azon gödörből, melybe az elesetteket tették, egyszer ily kiáltást hallott háta mögött: „Ne dobjatok belé, hiszen elek, én Petőfi vagyok!“ Tekintve, hogy a sirhalmokat kijelölni sem tudta, nem sok hitelre számíthat a Petőfi élve eltemetése. Éppen így végződött azon fogságban lévő rab nyilatkozata is, aki nyilatkozatával fellármázta az országot, miszerint Szibériában való fogságában látta Petőfit. A hosszas nyomozás és törvényszéki tárgyalás eredménye az lett, miszerint kislútt, hogy Manasses — így hívták a hőst — óriásit föllentett.

Azt is mondta nekem Kőváry, hogy ő az erdélyi hadsereget nyomról-nyomra követte, szomorúságot, levertséget abszolút nem vett észre honvédségünknel. Valami megfoghatatlan balhiedelem kapott lábra: hogy Európa belé fog elegendni a dolgok menetébe s a magyar alkotmány, Magyarország integritása megint helyre állítódik. E hitet maguk az oroszok is terjeszték, s midőn Zsibóhoz ért az erdélyi — még meglévő — haderő,

Kazinczi 8000 emberrel tette le a fegyvert, — a honvéd tisztikart a Zsibói kastély nagy termébe hívták, bemenve oda mint tudósító maga Kőváry is, s nagy bámulatokra az orosz tábornok; az mondta: „Uraim, tartsák meg fegyverüket, mert a régi alkotmányos állapotok újból felelednek, s így önök csak tiszteletbeli foglyok.“

Érdekes volt Kőváry azon nyilatkozata, miszerint az akkori táborozások arról voltak többek közt nevezetesek, miszerint szegénynek tartatott, ha valaki sebeiben jajgatott. Ezért a legnagyobb testi fájdalom sem csallhatott hangot ki a beteg szájából. Egyébként különösen hajtották végre az elaltatást is nagyobb operálás előtt!... Kőváry beszéle, hogy az ilyes páliukat, bort vegyesen kapott, — koczeziutottak vele ily szavakkal: „igyál a hazáért!“ S mert jajgatni nem illett, hát ivott az illető, míg végre elázott s akkor végrehajták az operálást.

Hogy Petőfi miért viselte az egész segesvári ütközet alatt pusztá szemlélő gyanánt magát, ez máig talány. Mert az azelőtti harcokban élénk részt vett, amíg hevessége ellen föl nem szólaltak a vezérkar tagjai. A vizaknai ütközetben, mely részünköl 1849. február 8-án elveszett és 200—300 halottat hantoltak el, Petőfi vakmerően viselte magát az ütközetben, a hadtest elővonalán száguldott végig, tele torokkal kiáltva: ha

jén* . . . s odalenn, a közel síkon, halt hősi halált ő, a harc mezején . . .

Nagy szellemének remeklései már bírták az ország bámuló tiszteletét. Március 15-én a lángész és bátorság dönthetetlen erejével hatalmas alapját vetette meg függetlenségünk kivívásának s ő a népszerűség legmagasb polczára emelkedék; boldog és istenült lehetett a Pýeridák szent berkében, a költészet és szerelem rózságyán; de ő, a fiatal házas, elhagyta szeretett hitvesét és eljött Erdély bércei közé harcolni a szabadságért, meghalni a hazáért.

Az igaz, szép, nemes kultuszának szentelte életét és a harc riadóit maga harsantván meg, letéve örökhírszerző tollát, habozás nélkül kibontakozott a családi élet boldog öléből, hogy kezében karddal a csaták ágyudőreje közt is vértetűvel bizonyítsa szavainak szent igazságát, adjon példát azoknak, akiket lantjának hangjával föllekesített.

Mert nála a költemény nem volt hazugság, — egy volt az életével, jellemével s tetteivel és mindez igaz volt. Az a legnagyobb költő, mert izról-izre az. A szabadságharc költőjével egy volt benne a honvéd. S a költő szobrától csak arasznyira a csatától, hol a vele ellhult dicső hősök emléke áll. A szabadságért meghalni nem áldozat; de ő csak a halál gondolatában élt. És ama szent föld, hol vágya teljesült, amit „gondolatában” kifejez, amit jutalmul kért, hogy megállhassa átkos életét: „Ott essem el én! . . .”

És elesett, semmivé lett, egészen elenyészett, eltűnt a haza és szabadságért vívott végső csatán, hogy örökké éljen mindenütt s egyetlen paránya se vesszen el soha.

Itt, hol egy dicső élet hős halálban nyert megigazolást, a nagy Petőfi ártatlan lelke a mennyekbe szállt; az ő élete s halála fölötti ábrándozó elmélkedés az ima magasztosságára emelkedik.

A nagy szónoki lendülettel előadott beszéd után Pósa Lajos lépett az emelvényre, hogy elszavalja nappali költeményét.

A szobor leleplezése után Sándor főispán

mind a két kezünket is elveszítjük, csak előre! . . . Bem, mert nagyon szerette Petőfit, gyöngéden figyelmezteté, hogy vakmerően ne kockáztassa életét; a vezérkar ellenben felzudult Petőfi ellen, hogy ily viselkedéssel nem lehet csatát nyerni, midőn Bem visszavonulási rendeletet ad ki, addig Petőfi az előre nyomulásra ösztönzi a katonákat. Ehhez hasonló vakmerőségeit továbbra is folytatta, míg végre melegegelve a tábori életet, haza ment nejehez.

De, nemzetünk szerencsétlenségére, Bem szakadatlan hívta vissza, s így kelt utra július havában, véle jöve Egresy Gábor jeles művész is. Mint látszik, Petőfi inkább csak Bem kedvéért jött megint Erdélybe, nem szándékozva tényleges részt venni a csatákban. Megjelent mint néző a segesvári ütközetben, és nemzetünk nagy vesztere ott maradt.

Gondolatban ott volt egész Magyarország a szobor leleplezésénél; megható volt ez, mert mindenki tudja, hogy a nagy költő körülötte porlik valahol. A két szobor azonban intő jel lesz arra, miszerint oly időket többet soha ne érjen a nemzet, mint amilyen lezajlott 1848—49-ben a nemzet fölött.

(N-t)

átadta azt Somogyi Isvának, Nagy-Küküllő vármegye alispánjának.

Erre a közönség elvonult a szobor előtt és azok a küldöttségek, amelyek még reggel nem voltak Segesvárott, letették a szoborra koszorújukat.

A bankett.

A Petőfi szobranak ünnepélyes leleplezése után az ünnepélyt rendező bizottság 500 személyre szóló bankettet rendezett a városi vendéglő nagytermében a vendégek tiszteletére. A bankett delután 1 órakor vette kezdetét.

Az első felköszöntőt Sándor László főispán mondta a királyra és családjára. A felköszöntőt a jelenlevők állva hallgatták végig. Ezután Apáthy Péter a Segesvárnál elesett hős honvédek emlékére és a még jelenlévő 48-as honvédekre üritette poharát, melyvel nagy hatást ért el. Mikár Zsigmond, az 1848-as honvédegyetel titkára, a dicső székely nemzetet köszöntötte fel, mely ily óriási számban vett részt ezen a nemzeti ünnepen. Szónokot a jelenlévő székelyek lelkesen megélezték. A banketten felolvasták a több százra rugó telegrammokat, melyek mindegyikében lelkes hangon emlékeznek meg a mai ünnepéről. Üdvözlő telegrammokat küldtek többek közt Jókai Mór, Zichy Mihály stb.

Bankett után a vendégsereg széteszlott s megnézte a város nevezetességeit, este 8 órakor pedig táncmulatság volt, melyen az egész város intelligenciája jelen volt. A mulatságnak csak a hajnal vetett véget.

A segesvári közönség a legnagyobb szívélyességgel fogadta a vendégeket s oly kitüntető barátsággal s előzékenységgel viseltetett irántuk, hogy a vendégek a legjobb benyomással távoztak a városból. A fényes és minden tekintetben imponáns ünnepélyt nem zavarta semmiféle tüntetés.

A koldulás, különösen a siplálás-ügy rendezése.

(Vége)

De tudjuk továbbá, hogy városunknak a városi jellegét még nem is annyira az itt levő kis ipar és kis kereskedelem adja meg, mely — fájdalom — még oly szegény határok közt mozog, miszerint a helybeli igényeken kívül a legközelebb fekvő kis környék kielégítésén túl alig terjed. És már ezen foglalkozások hazafias mivelői is határozottan tiltakoznának azon föltevés ellen, mintha nekik a kintorna életszükségletük bármi kis részét is képeznék. De megadják a városi jellegét az itt levő tanintézetek igen szép számú tanulóikkal, tanári és tanítói karaikkal: megadják e jellegét az itt elhelyezett számos hivatal, az ezekhez tartozó igen számos tisztviselővel és hivatalnokkal; megadják az itt lakó — és más hasonló nagyságú városokéval összehasonlítva, határozottan nagnak mondható — intelligencia. Nos hát nem szükség bővebben bizonyítani, miszerint az összes szellemi munkával foglalkozó intelligens lakosságot még pihenő ideje alatt is a kintorna által nyújtott élvezet nemcsak hogy nem gyönyörködteti, hanem érzékében, jó izlésében határozottan sérti, rendes napi munka ideje alatt pedig tevékenységében zavarja, hátráltatja, bosszantja, ebből kifolyólag tehát a kintorna a szellemi produktivitást károsítja. Ha pedig végül egy bíráló pillantást vetünk a kintornák műsorára, mit találunk? Találjuk azt, hogy azok alig egy pár olasz operaszöveg-törödéken

kívül mind csupa valcer, polka és landeris, tehát népünknek merőben idegen termékeket produkálnak. Van-e erre szükség nálunk? Tudjuk, hogy kultúregyleteink mily megfeszített küzdelmet kénytelenek kifejteni azon czél érdekében, hogy e hazában terjedjen a magyar szó és a magyar dal. Éppen az E. M. K. E. nem rég adott ki tetemes áldozatok arán egy dalos könyvet, hogy abból tanítsák a fiatal nemzedéket óvodákban és iskolákban magyar dalra, mert a magyar dallam rithmusaival vonul be a magyar szellem, a magyar hazafiasság lassanként a nép kebelébe. Ezen üdvös hazafias törekvést ugyan miért paralizáljuk mi az által, hogy a kintornát előzékenyen oly dédelgetésben részesítjük, minőre saját hazájában nem talál? Ha a magyar hazafias szellem rovására oly bő koncessziókba, mint eddig, belebocsátkozni jövőre vonakodunk, az még nem sovinizmus, de igen is e téren már az indolencia öreg hiba, az idegenek dédelgetése pedig bűn.

Az eddigieken kívül tán nem szükség többet is felhozni annak a bizonyítására, hogy az eddig, mondhatni, korlátlan szabadságot élvező kintornázásnak hazarészünk és városunkra nézve előnyei nincsenek, elleben hátrányai, kárai határozottan vannak. És ha ez ennek dacára is tovább fog türetni, — mindenesetre az eddigieknél szűkebb korlátok között, úgy, amint a szabad koldulás is most mindenütt bizonyos határok közé van szorítva, — úgy az a megtérés csak is a humanizmus, az alamizna-gyakorolhatás szempontjából, és az idegen szülöttnek különben meg nem érdemelt kimelése czélzatával fog történni.

Mindezek szem előtt tartásával egyfelől, de másfelől különösen azért, hogy a városi rendőrségnek a kezében megfelelő eljárás szabály, direktiva norma szolgáltatassék, a tisztelettel alólrottak szükségesnek tartják a kintornázás és az ezzel való koldulás eddigi tag szabadságának megfelelő korlátozása czéljából a tekintetes városi képviseti közgyűlés elé az alább következő „határozati javaslatot” terjeszteni.

Nagy-Enyed városnak úgy belső, mint külső területére az engedélyt a kintornázásra, akár kérégetéssel összeköttetésben, akár anélkül, a városi rendőrség csak a következő határozmányok megtartásával adhatja meg:

1. Megengedhető a kintornázás, ezért való pénzkeregethetes nélkül, akár ezen városi illetőségű, akár idegen kintornásoknak, úgy a város belterületén, mint azon kívül, pl. sétaterén, vagy más ezután létesítendő közmulatóhelyeken, helyhez kötve, azaz engedélyvel felállított oly körülzárt bódékban, vagy más elkülönített helyeken, ahol a közönséget valamely szórakoztató mutatványval mulattatják, (pl. állatsereglet, panoráma körforgó (ringspiel) és eröművi, vagy más mutatvány) a hét mindenik napján, de csak a mutatványok időtartama alatt.

2. Nagy-Enyed városi illetőségű oly kereset-képtelen egyéneknek, kiknek nincsenek oly hozzátartozóik, kik azok eltartására kötelezhetők volna és a városi alaphól sem részesülnek segélyben, megengedhető az alamizna-kérégetéssel való kintornázás, mindig csak egy folytában három hónapig terjedhető engedélyvel, úgy a közmulatóhelyeken, mint a város belterületén az utcákon, de a kórházaktól és iskoláktól csakis legalább 200 méter távolon túl, a hétnek két napján, és pedig szombaton déltől estig,

vasárnap reggeltől estig, az isteni tiszteletek idejének kivételével, továbbá a kirakó vásárok egész napjain.

3. Munkaképtelen idegen illetőségű kintornás csak akkor kaphat egy közmulatóhelyekre, mint az utcákra érvényes, kéregetéssel egybekötött kintornázásra helyi engedélyt, ha ily engedély kérésére az egész országra szóló belügyminiszteri általános jogositványt mutat fel. Ily engedély a kirakó vásárok napjaira s ezeken kívül a hét egy napjára, t. i. vasárnapra reggeltől estig adható, szintén csak a templomozási időn kívül és a kórházak és iskoláktól 200 méter távolon tul.

4. Egy ugyanazon idegen illetőségű kintornás a város kül- és belterületére szóló kintornázva kéregetésre csak akkor kaphat újabb egy napi engedélyt, ha azon naptól, melyre előzőleg e városban már kapott engedélyt, három hónap már eltelt. Egy és ugyanazon napra azonban a város kül- és belterületén egyszerre két, vagy több idegen illetőségű kintornás engedélyt nem kaphat.

5. Olyan, kinek kintornája hamisan van hangolva (fals), mindaddig eltiltandó attól, míg a zenélő gépét ki nem javíttatta. Tola-kodva kéregető, illetlenül viselkedő, vagy részeg kintornástól az engedély azonnal megvonandó, és pedig helybeli illetőségűektől három hónaptól egy évig terjedhető időre, idegen kintornásoktól pedig mindenkorra, s ezen felül ez utóbbiak a város területéről rögtön ki is kisérendők.

6. Ezen határozmányok pontos végrehajtására, a városi rendőrséget a képviselőtestület jelen határozattal utasítja.

Dr. Boez József, s. k *

Színház.

Solymosi Elek, a budapesti népszínház kitűnő művésze, hat estére terjedő vendégjátékait kedden kezdette meg, volt művész-társa Klárné Angyal Ilka népszínművében: „Az árendás zsidó”-ban. Solymosi egyik legjobb kabinet-alkításában, Blum Dávid árendás szerepében mutatta be magát a — sajnos — kis számú közönségnek. Ha külön akarnók méltatni Solymosi játékát, alakítását, úgy egyszerűen a fővárosi sajtó elismerő kritikáját kellene ismételniünk. Solymosi megteremtette a szerepet és a népszínháznak ezen alakításával egy tartós, jó kasszadarabot szerzett; nem is hiszük, hogy magyar színművész e nehéz szerepet különben játszáná, mint ő, és föltesszük, hogy midőn Klárné darabját megírta, Solymosi játéka és alakítása lebegett szeméi előtt és az ő testére szabta darabja kitűnő szerepét. A művészetében gyönyörködő közönség nem is maradt adós elismerésével, mert nyílt színen is, felvonások végén is zajosan megtapsolta őt és játékát.

Monory Sándor teljesen igazolta az őt megelőző jó híreket; társulata összevágó, precíz előadásokat nyújt; az összejátékot meglátszik az erélyes, lelkiismeretes rendező keze, az egész előadás folyékonyan és összevágóan ment; a harmadik felvonás nagy drámai jelenete pedig hatásos, igen jó volt. Maga Monory jeles alakító erő, gondolkodó színész, ki a kedélyhangulat különböző hullámzásait természetűen tolmácsolta.

Kedves, megnyerő jelenség Harmath

* Fennebbi határozati javaslatot a városi képviselőtestület több kiváló tagja is magáévá tévén, Nagy-Enyed városi képviselőtestület által is kedvező fogadtatásban részesült, alapul szolgálván megfelelő tanácsai rendelkezésének.

Józsa (Betti), Solymosi iskolájának volt növendéke. Játékán meglátszott a mester tanítása, és a kisasszony alakítása díszere válik mesterének, Solymosinak; reméljük is, hogy a mai est szép, kedves Bettijét nem-sokára mint számottevő színpadi erőt fogjuk látni, és illetőleg alakításairól sok szépet és jót hallani. Monory társulatának egyik kiváló ereje Ágotai Ferencz, ki Smüle szerepében értelmes, díszkrét és rutinírozott komikusnak bizonyult; couplet-jét meg is ismételtették. Igen jó volt és jó anyaszínésznőnek bizonyult Daróczy Erzsébet, tehetséges erőnek Hegyessy (László). Sokban járultak hozzá az est sikeréhez Baranyai, Dalnoki, Völgyi, Kölcsei E. és Timár Béla.

Végül fölemlítjük még, miszerint Monory társulata előadásait a sétatér fedett táncz-helyiségeiben felállított csinos kis színpadon tartja és az első este is konstatahadtuk már, hogy a nyári szezonban a színi előadásnak e helyen való megtartása sokkal czelszerűbb, mint a régi városháza ódon, kényelmetlen nagytermében. Az akusztika jó, a helyek elhelyezése kényelmes, a terem levegője friss, élvezhető. Ezen előnyös újítások is bizonyára hozzá fognak járulni ahhoz, hogy intelligens, műpártoló közönségünk a még hátralevő öt estén tömegesen fogja az előadásokat látogatni és míg egyrészt Monory és társulatának összejátékában, Solymosi művészetében élvezetet talál, másrészt most már a sétatéri színpad helyiségeiben megmenekül a volt városházi terem ódon-sága és czelszerűtlensége okozta kellemetlenségektől is.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Thomát József számvevőségi főnököt a marosújvári kir. főbányahivatalhoz pénzügyi tanácsossá nevezte ki.

— **Katonák.** A nagyenyedi 2. honvédszázalaj Kolozsvárról, hol ezredgyakorlatok tartása végett időzött, e hó 4-én Szabó törzstiszt-jelölt parancsnok vezénylete alatt ismét visszatért városunkba.

— **Ipartestületi mulatság.** A nagyenyedi általános ipartestület e hó 1-én (vasárnap) tartotta meg rendes nyári táncmulatságát a sétatéri fedett helyiségben, mely ugy anyagi, mint erkölcsi siker tekintetéből nagyon szépen sikerült. A négyeseket 60—70 pár táncolta. A sikeres rendezésért méltán illeti elismerés az egyesület előljáróságát. Jelen voltak a mulatságon: Pethő Pirike, Matyás Marika, Jakab Katinka, Paulini Elza, Tomai nővérek, Borsos Berta, Tenkei Berta, Kiss Honka, Egreszi nővérek, Bartha nővérek, Szölösi Sarolta, Knobloch Erzsébet, Vint nővérek, Varga Zsuzsika és még igen sokan.

— **Szombaton** augusztus 7-én érdekes premier lesz színházunkban. Monory igazgató direktre Nagy-Enyedre megszerezte Czelesztin apó operette előadási jogát. Az operette, melynek zenéjét az „Üdvöske” hírneves szerzője Audran Emil írta, először a tavasszal került színpadra a budapesti népszínházban szép sikerrel. Az operette eddig vidéken sehol nem adatott s városunk az első, ahol a főváros után színpadra került. Solymosinak az operette-ben kiválóan jó szerepe van; ő kreálta a szerepet s a fővárosi lapok annak idején nagy elismeréssel írtak az alakításáról. Ugyancsak ez előadásban nálunk is betétül énekelve lesz a „Lariletto”

bretagnei dal, melylyel Küry Klára olyan nagy hatást ért el. Színházunkban ezt Monoryné, az operette-primadonna fogja énekelni, aki szép hangjával s ügyes, temperamentumos játékaival már a multból kedvence volt közönségünknek. Ajánljuk a szombati előadást műértő közönségünk figyelmébe.

— **Hálanyilváníás.** A társulatával városunkból Gyulafehérvárra távozott lovardagazgató, Mózes Károly, az alább következő sorok közzétételére kerte föl szerkesztőségünket.

Midőn működésem színterét Nemes Nagy-Enyed városából a mai nappal Gyula-Fehérvár városába teszem át, — nem mulasztatom el a forró köszönetnek és hálának kifejezést adni, ugy magam, mint társulatom nevében azon meleg partfogásért, melyben itt a közönség négy heti tartózkodásom alatt részesített. Küzdelemmel teljes pályámon mindig örömmel és hálával fogok visszaemlékezni az itt töltött napokra és ha a körülmények engedik, nem fogom elmulasztani e nemes várost ismét fölkeresni társulatommal, addig is ajánlván magamat a nagyérdemű közönség jóindulatú emlékébe. Nagy-Enyed, 1897. augusztus 2-án. Kiváló tisztelettel Mózes Károly s. k. lovardagazgató.

— **Állat-járványok.** Magyar-Bagó, Berve, Kutfalva községekben a sertésvész — Berve, Kutyfalva és Soóspatak községekben pedig a száj- és körömfájás lépett fel járványszerűleg.

— **A balázsfalvi czirkusz** nyomtatványairól — mult számunkban közölt megjegyzésre — a mai napon ismeretlen kézből egy piros színű falragaszt kaptunk, melyen a czirkusz-igazgató mutatványainak megtekintését magyar, román és német nyelven ajánlja a balázsfalvi közönségnek. A magyar szöveg és a nyomda neve kék czeruzával külön van megjelölve, mintegy bizonyosságul annak, hogy multkori hírlünk tevédesen alapult, midőn azt irtuk, hogy az igazgató balázsfalvi téves információk alapján hagyta el a magyar szöveget. Midőn most készséggel regisztráljuk, hogy a czirkusz falragaszai magyar nyelven is szólnak, egyben előző cikkünkét is fentartjuk, mert a jelen és az utolsó előadásról szóló lap nem zárja ki előbbi állításainkat, hogy az első előadásokról szóló hirdetmények magyar szöveget tényleg nem tartalmaztak. Ennyit az igazság érdekében.

— **A nyolczadik világsoda.** Wyoming amerikai államnak egy természeti nevezetességét keresztelték el így. Óriási gyémántos fényben ragyogó üreg-szikla ez, amely vakítóan veri vissza az odasütő nap sugarait és ily módon valóban kápráztató látványt nyújt. Ennek a sziklának a hosszúsága 800 méter, tehát az Andrássy-ut hosszúságának körülbelül egyharmada. Magassága a 80 métert is felülmúlja. Ezen óriási kőfal sötétszínű üvegből van, melyet tudományos néven obszidiannak hívnak. A képződése ennek a furcsa üvegsziklának, mint a geologusok állítják, több évezredre nyulik vissza. Látta maga körül a többi hegységeket születni. Déli részen óriási 18 méter magas, fekete természetes kőpillérek vannak; maga az üveganyag számtalan tűndöklő barna, vörös ereket tartalmaz. Távolból olyan ez a természeti tünemény, mint egy hatalmas gyémánt, amely dicsfénytől körülövezve uszik a napsugárban.

— **A felhőkarczolók.** Azokat a huszhuszonöt emeletes amerikai házakat gunyolják így kedves tulzással az újvilág lakói, amelyekre még csak gondolva is szédülünk mi szerény európaiak, akiket elfog a borzongás, ha csak egy ötemeletes ház padlásáról is tekintünk le az utca zavarába. No hát ott is határt vetettek ezeknek a szertelenségnek. Ezek a skyscrapersek (felhőkarczolók), úgy látszik, végre mégis felkeltek a hatóságok és a kormány figyelmét, úgy, hogy a szabadságok klasszikus hazájában törvényes intézkedésekkel akarnak gátat vetni ennek a határtalan törekvésnek. A törvényjavaslat, amelyet legközelebb e tárgyban előterjesztenek, ki fogja mondani hogy a széles utcákban a házak legfeljebb 200 láb (ami még mindig 12 emelet), a szűkebb utcákban pedig 173 láb magasak lehetnek. A törvényjavaslat továbbá azt követeli, hogy az ily házóriások a felvonókon kívül még két vaslépcsővel is el legyenek látva és a 130 lábnál magasabb házakban automatikus tűzoltó berendezéseknek kell lenniük.

Közgazdaság.

Utmutatás

a sertésvészben megbetegedett sertések husának megvizsgálására.

Kiadja a földművelésügyi m. kir. miniszter.

Két esztendő előtt a sertések között olyan betegség lépett föl, amilyenre még a legöregebb emberek sem emlékeznek. A betegség az egész országban, vármegyéről-vármegyére, községről-községre gyorsan elterjedt. Ahol kiütött, kivált a malacz- és súldó-falkákban, óriási pusztítást okozott. Ezernyi ezer disznó hullott el; sok millió forintnyira rug a kár, amit a betegség pusztítása folytán a sertéstenyésztő gazdák szenvedtek.

Azt a veszteséget, amelyet a gazda sertéseinek elhullásából szenvedett, még tetőzte az, hogy ott, ahol a sertésvész fellépett, a községeket lezárták, a vásárokat betiltották. E miatt aztán nemcsak az a gazda vallott kárt, akinek disznai elhullottak, hanem kárt szenvedett az is, akinek falkáját a vész elkerülte. Mert nem lévén vásár: az egészséges disznót sem tudta értékesíteni; kényserűségben úgy adta, ahogyan kérték.

Bebizonyosodott, hogy sok esetben maguknak a sertéstartó gazdáknak hibájából és vigyázatlanságából terjedt tovább a pusztító vész. Amint ugyanis ez a veszedelmes betegség valamely falkában mutatkozott: a gazda megijedt, étvágytalan, szomorkodó disznait hamarosan leszuratta, hogy — amint mondani szokták — a veszett fejszének legalább a nyelét megmenthesse, vagyis: hogy kisebb legyen a kára, a beteg disznónak legalább a husát akarta felhasználni.

Értsük meg egymást: nem ebben volt a hiba, hisz a kármentő szándék csak dicséretes lehet. Sőt a beteg disznó gyors leölése, a kár csökkentésén kívül, ahol elővigyázók voltak, még haszonnal is járt, mert minél előbb szurták le, annál rövidebb ideig terjesztette a beteg sertés azt a ragályozó anyagot, amely ezt a veszedelmes betegséget okozza. Hanem abban rejlett a hiba, hogy sok helyütt a betegeskedő disznót nem vették ki a falkából, ott szurták le a többi disznó között, ahol éppen állott vagy feküdt. Evvel a könnyelmű eljárással terjesztették tovább a betegséget.

Mindjárt kiderül, hogy miképp terjedhet ilyen uton a betegség.

A tudósok kimutatták, hogy mint egyéb ragadós állati betegséget, azonképpen a sertésvészt is olyan parányi gomba okozza, amelyet csakis erősen nagyító üveggel lehet észrevenni. Ez a ragályozó anyag (amit bakteriumnak hívnak) millió meg millió számban van benne a beteg disznó vérében és avval a tulajdonsággal bír, hogy ha egy mákszemnyi rész kerül is belőle az egészséges disznóba, ennek a testében rövid idő alatt olyan nagy mértékben elszaporodik, hogy megbetegíti, sőt a legtöbb esetben megöli a disznót.

Már most, ha ilyen ragályozó vér szurás közben kifolyik: beszenyezheti és megfertőzheti az eleséget, az ivóvizet, a fürdőszót, a szállásnak és akolnak a földjét is. Az eleséggel és vízzel a ragályozó anyagot az egészséges sertések fölvehetik, megfertőztetik önmagukat és megfertőzhetnek más sertéseket is.

A sertéstartó gazdák különben nem csupán a leölésnél követtek el vigyázatlannul nagy hibát, hanem a beteg sertés husának kezelésénél és fölhasználásánál is. Gondolatlanul jártak el a hussal, melyben szintén benne van a ragályozó anyag; máskor olyan húst és szalonnát használtak étkezésre, amelyet a betegség megromlott, sőt az emberek egészségére is károsá lett.

Szükségesnek mutatkozik ennél fogva, hogy a sertéstartó közönség a helyes eljárásra kitaníttassék és mindarról tudomással bírjon, amivel baj esetén nagyobb bajoknak elejét veheti.

1. A beteg sertés leölése és a szuróhely tisztogatása.

A beteg sertés leszurásánál a legnagyobb vigyázatot arra kell fordítani, hogy a leölt sertés vérével és hulladékaival a ragályozó anyag ne terjesztessék.

A leölésre szánt disznót a falkából ki kell szedni és olyan helyen leszurni, ahová sem disznó, sem egyéb állat nem férhet. Különösen kerülni kell az olyan helyeket, amelyeken trágya, szalma, szemét, forgács vagy egyéb hulladék van. Lehetőleg tiszta és kemény helyet kell választani, amelyet könnyen és jól lehet azután tisztítani. De ha az a hely mégis szemetes lett volna, legjobb lesz a szemetet összegyűjteni egy teknőben vagy dézsában, miből semmi sem hull ki, alkalmas helyre vinni és ott elégetni vagy mély gödörbe elásni. Nagyobb biztonság okáért a kifolyó vért, ugyancsak az állat felbontásakor eleső részeket (a ganéjt, hulladékokat) külön edényekbe kell felfogni és gondosan eltávolítani, nehogy az egészséges jószág magát avval befertőztesse.

Miután pedig a legnagyobb vigyázat mellett is megtörténik, hogy a szuróhelyet akár a vér, akár a ganéj beszenyezte: a sertés testrészeinek eltávolítása után a szuróhelyet gondosan meg kell tisztogatni.

Ha az ölést olyan helyen teljesítettük, amely nincsen téglával vagy padlóval burkolva: akkor ott a földet két-három ujjnyi vastagságban lekaparjuk, a lekapart földet felannyi oltatlan mésszel jól összekeverjük és a trágyagödörbe elássuk, annak idején a trágyával a szántóföldre kiszállítjuk és gondosan alászántjuk. Ellenben, ha a leszuró hely követ vagy padlóval van burkolva, akkor a burkolatot forró luggal erősen le-surooljuk és surolás után jól kiszáradni hagyjuk.

(Folytatása következik.)

Piaci árak.

Nagy-Lyed, 1897. aug. 1.

Buza legjobb	1 véka	1-20
" közepszerű	"	1-05
Kétszeres legjobb	1 véka	1-—
" közepszerű	"	—95
Rozs legjobb	1 "	—90
" közepszerű	"	—85
Zab legjobb	"	—70
" közepszerű	"	—65
Kukorleza (tengeri)	"	—80
Burgonya idei termés	"	—80
Széna legjobb	egy szekér	4-10
Szalma legjobb	"	2-50
Bikkfa 1 köbm. ker-sztrakás nélkül, 1 m. hosszú	"	3-50
Cserfa 1 "	1 "	2-50
Tölgyfa 1 "	1 "	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	1-80
Marhahús	1 kilogramm	—40
Sertéshús	"	—48
Szalonna	"	—72
Disznózsír	"	—80
Vöröshagyma	"	—
Fokhagyma	"	—

Csarnok.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

A várba nyílt egy messze kiszögellő nagy szoba erkélyvel; remek kilátás nyílt az egész körüllevő helyekre; ez alatt az erkély alatt, jó alant, igaz, vezetett el az országot a faluba; csakis ezen haladhatott el, aki a grófnét kísérte hazáig, s az erdőből egy lovas alakja vált ki, s gyorsabb menésre ösztönözé lovát a sima uton.

Béla eleget látott, most már nyugodtságot erőszakolt magára, beszélt a várnagygyal, az elősiető szolgáltnak meghagyta, hogy rendben tartsanak mindent. Bence gróf feljön.

Ő maga jelölte ki a legjobb szobákatapja részére, s azzal távozott vissza, haza, a fegyverteremből egy dúplacsövű puskával a vállán.

Órákig bolyongott, de valami hajtotta mind beljebb az erdőbe. Ugyan minek volt az a puska a vállán? Előtte rebbentek föl a vadmadarak; nyulak, rókák oldalogtak tova, gyors futással, s ő még mindig ment, fáradhatatlanul, megállapodás nélkül.

Kiért az erdőből, sűrű nádas állta útját, innen vissza kell térnie bizonynyal; nem, nem tért vissza, pár pillanatig kutatva nézett körül, aztán a sűrű nádat széthuzni igyekezett; bajos munka volt, hiúar, vízi növények ezrei fonták be a régen letaposott utat, gázolni kellett maga előtt a magas nádat, léptei alatt ingott a talaj, a lép lakói ijedve ugráltak előle tovább, a zombék itt-ott mélyen alányomult s ment tovább, az emlékezetére bízva lépteit, mert esze máshol járt, messze innen. Csak egy félrelépés kellett volna s menthetetlenül aláütyed a lép fenekére, nem tudta volna senki, hova tűnt.

Végre ritkulni kezdett a nád, iszaposabbá vált a hely, a gróf mintha észere tért volna, figyelte már a helyet, ahova lépnie kell.

Kopár hegy emelkedett itt is a nádas felett, folytatása annak, melynek tetejéről Lélia nézett alá, megmászhatatlan ezen a helyen is, s Béla két kézzel kapaszkodva haladt a hegy és a lép között. A nádon tul csillogni látta a vizet, amely talán századok óta vájt magának más medret, elzárva magát a régitől, hová aztán felnőtt a sás, s beláthatatlan nádassá vált.

Távolról hanzott az örvény zugása. Béla lábnyoma alatt leomlott a keskeny part, hirtelen arrább lépett egy lépéssel, s itt már

biztonságban volt, jó lábnyi széles volt a hely, s a finom homokban nyomok látszóttak, nem madár, nem vadállat, emberi nyomok. Béla aláhajlott figyelve, aztán a nyomok után haladt lépésről-lépésre. Hova vezethet? Ki járhat erre? Hisz messze hitte magát az emberjárta helytől, s itt mégis járt valaki.

Figyelmét e perczen egyéb köti le, messze a folyón csolnak siklott tova, s evezőse csengő tenorhangon dalolta a bucsudalt a „Säckingeni trombitás”-ból. Arthur volt, s amint kivette az ifju alakját, amint megismerte hangját, komor hangulatát oszlani érte, kezéből szája elé tölcserít csinált s a gyorsan siktó csolnakos után kiáltá: Halló!...

— Ki vagy? hozta vissza a hangot a szél, s lapátolása hallatszott az evezőknek, a part felé közeledett a kiáltás irányában, de mindamellett látni nem láthatott semmit.

— Ki vagy? hangzott még egyszer s Béla felelt reá.

— Evezz lejjebb, a lép irányában igyekezz maradni, hol véget ér a nád, talán találak helyet hozzád érni.

Azzal ugyanazon a nyaktörő uton visszafelé indult, elfeledkezett a nyomokról a homokban.

Arthur várt, kikötött, egy vastag törzsű fűzfához kötve a csolnakot s leheveredett a víz partján a fűbe, méhek szálltak el a feje felett, a lekaszált fű illatát hozá a szél, mellette a vízben apró halacska uszkáltak. A napfényben olyan jól esett ott végig nyulva lenni, az Isten szabad ege alatt.

Jó sokáig várt, amint egyszer a közeli nádasban locsogott a víz valakinek a lép-tei alatt; zombék volt itt is, egész a szigetig ki lehetett jönni, amely a folyót a nádtól elválasztá.

Végre előjött Béla; ruhája térdig víz, iszap volt, nem is igyekezett azt lerázni magáról, keresztül ment a szigeten s Arthurhoz érve leült ő is a fűbe melléje.

— Ugyan honnan kerülsz elő? kérdé ez csodálkozásában felemelkedve, talán vadruczára jöttél így egymagadra? de látom, nem lőttél semmit, nem is szoktak ilyenkor még reájuk vadászni, ugy tudom.

— Nem is vadászni jöttem, csak ugy elbolyongtam. Arthur, szűk lett egyszerre az otthon, ki kellett jönnöm.

— Amíg te az erdőt járjad, feljöttek Plumpék, Lénárd vissza ment, de majd ebédre újra látjuk. Az asszonyok együtt vannak, Blanka, Edith, Lia, én meg ugy gondoltam, hátha van valami mondani valójuk egymásnak, ott hagytam őket; nem valami jó kedv vezetett le a folyóhoz, de mióta rajta siklom tova, egy más világrészbe képelem magam s valami édes zavaros érzés kél bennem.

— Boldog ifju te! mi okod lenne neked kikelni az élet ellen? jelened gondtalan s nem látok a jövőben felleget, mely a te lelked világát lenne hivatva elhomályosítani.

— Igazad van részben, de tudunk nem adatott egyikünknek sem, a messze jövő minő meglepetéseket tartogat számunkra, így én sem tudom, mi érhet még; egy igaz: ha legszentebb érzelmeim lennének valaha félremagyarázva, tul nem élném, főbe lőnem magam.

— Na ugyan te jó tanácsadó vagy, tehát e szerint nekem ma nem kellene élnem. Oh Arthur, kishitűségre vall, a megpróbáltatások elől a másvilágra futamodni.

— Tudod-e, mi üzött ma ki? Elmondom, miután melyen érző lelked átérti, mit kell

szenvednem, amiért szeretek egy olyant, ki szíve vonzalmával mást tüntet ki, nem a férjét.

S Béla elmondta reggeli találkozását Léliával; elmondta a gyanút, amit azután bebizonyosodni látott, látta Lenkeyt távozni, tehát ő az, kit előtérbe helyez a nő férjénél, szerelmet vallat magának, kilovagol találkozni vele, hazáig kísérteti magát, s amikor az érte aggódó férj kéri, hogy ne menjen egyedül, nehogy baja legyen, daczosan felel: „Nem voltam egyedül” . . .

— No csalódlod, ha azt hiszed, hogy Lélia szeretné Lenkeyt, nem az ilyen embereket szereti meg ő, az a vad bolond jár utána, hisz mikor már kihívtad, temetés után bejött s le nem vette a szeméit Liáról.

— Láttam, de azt is, hogy ez a nővérednek nem esett rosszul, zavarba jött, ahogy észrevette, hogy én is nézem.

— Ne itélj előre! nem lehetem, nem akarom elhinni, hogy Lia szerelmes lenne belé; ha már téged nem szeret, s ezt neked jobban kell tudni nálamnál, ugy aztán nem szeret senkit.

Kis nádi veréb szállott el felettük. Béla csendesen vette le puskáját, célzott s lassan keringve esett alá a megtalált madár; még alig ért a földre, párja is utána szállt éles sipogással, s Béla megint célzott, a sipogás elhalt, a madár bukfenet vetve esett le párja mellé.

— Lásd! rosszul esett volna, ha párja megmarad árván, utána sírni a másikuak.

Arthur ekkor már talpon volt.

— No bruder, most bevallom, mi nyomta a lelkem; féltettem, de hisz te is kitűnően czélozol, villámgyorsan repültek a szegény kis párok, s már halva mind a kettő, jőjj, evezzünk vissza, a kastélyban várni fognak eddig.

Blanka és Edith fent voltak a kastélyban. Lélia ígéretéhez híven reggel jókor kilovagolt Aukán, meglátogatni Blanchet; csak rövid ideig időzött, megigertette mindkét ifju nővel, hogy meg reggelire feljönnek, s az egész napot nála töltik.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyílt tér.*

Nyilatkozat.

Több helybeli jóakaróm szíves figyelmeztetése folytán bátorodom kijelenteni, hogy nekem igen is van tudomásom bizonyos gonosz nyelvek viselt dolgairól. Nevezetesen van tudomásom arról, hogy Spangenberg Gyula ur és társa (Sz. J. ur) — előbbi a legnagyobb nyilvánossággal, utóbbi csak ugy suttymban — lépten-nyomon olyan híreket terjesztnek a helybeli közönség körében, melyeknek czélja minden egyéb lehet, csak nem jóakarát. Arról is van tudomásom, hogy ezek a jó urak kijelentették, miszerint ellenem mindent elkövetnek mindaddig, míg kénytelen leszek szülővárosomat elhagyva, egy jobb hazát keresni; s hogy ezen ígertüket a legnagyobb buzgósággal be is váltják, azt több ízben tapasztaltam.

Hát én — daczára annak, hogy már sok

* Az a rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

anyagi kárt szenvedtem a gonosz nyelvek miatt — nem szándékozom az egyenes és tisztességes utról leterni és a nevezett urakkal szemben hasonló eszközökkel élni; mert nézetem szerint olyan fegyverekre csak vén asszonyok meg egyéb szoknyás lények szoktak szorulni. Annuit azonban megjegyzek, hogy az adatokat gyűjtöm, és ha nevezett urak jelzett működésüket be nem szüntetik, majd a törvény oltalmához fogok fordulni. A dolog jelen stádiumában pedig (bár nem szívesen fordulok a nyilvánossághoz) egyelőre többet nem tehetek e jó urakkal szemben, mint hogy a n. é. közönség ítéletére bízom Spangenberg ur és társa viselkedését.

Bakó Károly.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint, — japáni chinai stb. — a legújabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikos, kozkázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázattal stb. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küldenek: HENNEBERG G. (os. és kir. udvari szállító) selyemgyárai ZÜRICHBEN. Svájcban címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

The Continental
Bodega Company.
Valódi hamisítatlan
külföldi borok

• Portbor.
• Sherry.
• Madeira.
• Marsala.
• Malaga.
• Tarragona s. a. t.
Legjobb
bevásárlási forrása

Raktár:
Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 2-20

Haszonbér.
Bartha Lajos nagylaki és maros-káptalani tagosított birtoka haszonbérbe adandó.
Értekezhetni a tulajdonossal Nagy-Lakon, u. p. Maros-Ujvár, vagy dr. Jeney Elek ügyvéd ural Nagy-Enyeden.

1180 1-3

Hirdetmény.

A Bethlen-kollégium főgimnáziuma és ezzel kapcsolatos tanítóképezde ifjúságának élelmezése az 1897—98. iskolai évre, zár írásbeli verseny után vállalatba adatik.

Vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy erre vonatkozó ajánlataikat **folyó évi augusztus hó 8-ika délelőtti 10 óráig** alóírt igazgatósághoz nyújtásuk be, hol a részletes árlejtési feltételek már mostantól kezdve megtudhatók.

Nagy-Enyed, 1897. július 30.

A Bethlen-kollégium jogügyi és jószágigazgatósága.

1177 2-2

Vendéglő.

Alulírott Nagy-Enyeden, főtér 17-ik szám alatt levő jóforgalmu és teljesen berendezett vendéglői helyiségembe egy óvadékképes

BORKIMÉRŐT

keresek. Akik ily üzlettel már foglalkoztak, előnyben részesülnek.

Van a helyiségben három ivó, egy lakó szoba, egy konyha, a viszonyoknak megfelelő **csinos tekepálya**. Bővebben értekezhetni alulírottal.

A helyiség már folyó évi augusztus 1-én elfoglalható.

1175 2-3

Incze István.

Schneider J. ezelőtt Göllner Mihály

mértékszerinti uriruha-készítő

Nagy-Szeben, Nagydísznódi-utca 5. szám.

Értesítő.

Alázattal értesitem Nagy-Enyeden és környékén lakó t. vevőimet, valamint a n. é. közönséget, hogy az általam **angol, brünni és magyarországi** szövet- és posztó-gyárakban rendelt **őszi és téli** szövetekből összeállított dus választéku mintagyűjteménnyel **f. évi augusztus hó végével** mindennemű **uri ruhákra** mérték szerinti megrendelések felvállalása végett Nagy-Enyed városát meglátogatni fogom. Felkérem azon n. é. közönséget, mely hajlandó nálam **mérték szerint** ruhát csináltatni — eddig pedig nem volt szerencsém mértéket venni —, méltóztassék b. lakezimét levelező lap útján velem tudatni, hogy ottlétemkor látogatásomat tehessem.

Hogy képességgel bírok a reám bízott bárminemű e szakba vágó megrendelésnek minden tekintetben megfelelni, biztosítva, vagyok minél számosabb meghívások elvárása mellett

alázatos szolgálja

SCHNEIDER J.,

férfiszabó.

1176 1-3

Nagy-Szeben, Nagydísznódi-utca 5. szám.

Elegendő ajánlás esetén havi részletfizetésre is vállalom.

NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonló vállalattal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállítása tekintetében.

Jelszava: Csekély haszon mellett nagy forgalom.

A „Közérdek“ egyike a környék legelterjedtebb lapjainak s mint ilyen, **hirdetések közlésére kiválóan alkalmas.**

Együttal úgy városunk, mint a vidék t. **kereskedőinek és iparosainak** becses figyelmébe ajánljuk a cégünk kiadásában megjelenő

LÖCSEI-féle NAPTÁRT,

melynek hirdetései — tekintettel arra, hogy ez egyike a legrégebb és legolvasottabb naptáraknak — mindig biztos eredménnyel járnak. A hirdetésekre vonatkozó megrendeléseket az 1898-iki évfolyamra kérjük **aug. 25-ig** cégünk üzleti irodájába beküldeni.